

UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI”, CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE LITERE
ȘCOALA DOCTORALĂ DE STUDII LINGVISTICE ȘI LITERARE

Teză de doctorat

Remitologizări literare la turnanta mileniului trei

- rezumat -

COORDONATOR ȘTIINȚIFIC:

PROF. UNIV. DR. RUXANDRA MIHAELA BRAGA

DOCTORAND:

ZAMFIRESCU ANDREI-CĂLIN

CLUJ NAPOCA

2022

Cuprins

Capitolul I. Introducere	p. 4
Capitolul II. Cosmologiile postmoderne ale lui Umberto Eco	p. 18
1. <i>Numele trandafirului</i>	p. 22
2. <i>Pendulul lui Foucault</i>	p. 35
3. <i>Insula din ziua de ieri</i>	p. 52
Capitolul III. Irvine Welsh și athanorul generației chimice	p. 66
1. <i>Trainspotting</i>	p. 69
2. <i>Marabou Stork Nightmares (Coșmaruri cu berze marabu)</i>	p. 75
3. <i>Filth (Jeg)</i>	p. 81
4. <i>Glue (Lipici)</i>	p. 87
5. <i>Porno</i>	p. 91
6. <i>The Bedroom Secrets of the Master Chefs</i> (<i>Secretele de dormitor ale maeștrilor bucătari</i>)	p. 95
7. <i>Crime (Crimă)</i>	p. 101
8. <i>Skagboys (Davaiștii)</i>	p. 110
Capitolul IV. David Foster Wallace și Noua Sinceritate	p. 113
1. <i>The Broom of the System (Mătura sistemului)</i>	p. 118
2. <i>Infinite Jest (Haz infinit)</i>	p. 140
Capitolul V. Gnosticisism apocaliptic în proza lui Chuck Palahniuk	p. 157
1. <i>Fight Club</i>	p. 161
2. <i>Survivor (Supraviețuitor)</i>	p. 176
3. <i>Invisible Monsters (Monștri invizibili)</i>	p. 190
4. <i>Choke (Sufocare)</i>	p. 198
5. <i>Lullaby (Cântec de leagăn)</i>	p. 209
6. <i>Diary (Jurnal)</i>	p. 218
7. <i>Haunted (Bântuiți)</i>	p. 223
Capitolul VI. Hierogamia fantasticului și a urbanului la Neil Gaiman	p. 233
1. <i>Good Omens (Semne bune)</i>	p. 235
2. <i>Neverwhere („Niciundeva”)</i>	p. 240

3. <i>Stardust (Pulbere de stele)</i>	p. 245
4. <i>American Gods (Zei americani)</i>	p. 250
5. <i>Coraline</i>	p. 260
6. <i>Anansi Boys (Băieții lui Anansi)</i>	p. 265
7. <i>InterWorld (InterLume)</i>	p. 269
Capitolul VII. Concluzii	p. 274
Bibliografie	p. 280

Cuvinte cheie: mitologie comparată, narațiune explicativă arhaică, istoria religiilor, mitologie emergentă, fermitate mitică, literatură postmodernă, etnomitologie, ficțiune transgresivă, micro-cosmologie

Rezumat teză de doctorat: Remitologizări literare la turnanta mileniului trei

Statutul de mitologii laicizate al operelor literare va trebui înțeles nu în sensul dialecticii sacru-profan, ci ca un stadiu interimar între mari sisteme ale trecutului aflate în colaps și noi pseudo-cosmologii prin care se încearcă recaptarea unei siguranțe ontologice doar parțial asumată. Faptul că în unele opere literare figurează adesea în plan principal perspectiva mitologică – sau există cel puțin posibilitatea de a fi validată – prin reluarea și reciclarea unor tipare, simboluri, narațiuni și *weltanschauung*-uri arhaice, ne îndeamnă să considerăm că relația analogică (totuși imperfectă) dintre istorie sacră și ficțiune profană se apropie de izomorfism, cu precădere în contemporaneitate. După cum vom demonstra, acest cvasi-izomorfism rezultă în încercări de reconfigurare a unui material narativ profan după structuri arhaice de ordin mitic – comportând și asumarea unor funcții aparținând aceleiași sfere. Fascinant în urmărirea și argumentarea perpetuării acestor evoluții este caracterul lor adesea inconștient sau doar parțial conștient. Desigur, diverși autori includ voit elemente mitologice în operele lor sau au uneori pretenția de a-și arbora textele ca problematizări ale unor chestiuni care se suprapun obiectivelor și obsesiilor mitului. Însă fie prin imitație, fie prin procese interne care transcend într-o anumită măsură sfera benevolului, articulări mitice neprevăzute par să apară și să crească rizomatic, independent de voința auctorială și întrepătrunzându-se sinergic cu alte emergențe de același ordin. Acest fenomen, a cărui manifestare invariabilă pare să țină de arhitectonica psihicului și de o tendință înspre reemergență mitică, formează axul central al lucrării prezente. Pentru a-l individualiza, propunem denumirea de „fermitate mitică” sau *firmythicos* (într-o variantă care să își asume un grad de imparțialitate lingvistică).

Postularea noastră centrală legată de acest concept își propune un demers adițional, angrenat înspre două direcții complementare. Am putea spune că acestea ar fi girate înspre două sfere concentrice: mai întâi, mergând înspre „interiorul” conceptului, vom dori să schițăm câteva din liniile principale de forță care îi dau formă și reglementează inserarea sa (precum și metamorfozele sale) în interiorul unui corp de texte. Corelat cu această arteră, vom căuta să avansăm și pe o traiectorie „exterioară”, care, spre deosebire de a decortica particularitățile conceptului din interiorul diverselor sale transformări, va opta, dimpotrivă, să analizeze mutațiile și coerențele interne pe care prezența acestuia le determină în infrastructura operelor în care activează. Departe de a sugera că valabilitatea acestei prezențe a unui filon de fermitate mitică este ubicuu și se extinde în întregul areal al textelor moderne sau premoderne, ne aventurăm, totuși, să afirmăm că cel puțin o tranșă considerabilă de artefacte literare sunt, într-o proporție semnificativă, modulate semantic și stilistic prin substratul acestui germene care le subîntinde.

Este vorba eminentemente despre operele de beletristică proxime contemporaneității, suficient de îndepărtate de pre-modernitate pentru a se justifica - cel puțin la nivel compozițional exoteric - drept constructe laice. Termenul este poate prea general și ar trebui să servească mai degrabă drept pilon orientativ al voinței auctoriale care acționează, în aceste cazuri, în direcția auto-determinării estetice și doar implicit cu o miză de ordin mitic, mistic, teleologic. Pentru a căuta să ilustrăm coerent tiparele de urgență și operare ale fermității mitice, am selectat o serie restrânsă de opere, grupate temporal, spațial și auctorial după câteva principii care să facă să percuteze cât mai grăitor teoretizările propuse. Cei cinci autori propuși pentru analiză și „câmp de demonstrație” al modulării conceptului de fermitate mitică sunt cu toții scriitori de proză lungă și, cu o singură excepție, și de proză scurtă. Întreaga lor producție literară (suplimentată în toate cazurile și de câteva din volumele lor teoretice), ordonată după o secvențialitate a cronologiei apariției verigilor sale individuale, va fi luată în considerare în demersul nostru analitic, pentru a putea trata exhaustiv și unitar fiecare corpus în parte, precum și pentru a putea surprinde recurențele tiparelor, axiomelor și parametrilor pe care fiecare prozator le-a alipit instrumentarului său stilistic. Acest prim strat bibliografic va fi însoțit de un florilegiu adițional, cât mai eterogen, de opere literare, mitico-religioase sau teoretice - trei categorii ample de texte prin care vom căuta să surprindem diverse lianturi analogice între tiparele și arhitectonicile cosmologice, fundamentările speculative și izomorfismele ideatice propuse de corpusul principal.

Luată secvențial, corpusurile primare pe care am lucrat au dezvăluit și o anumită progresie istoricistă, de-a lungul unei axe temporale care a coincis în termeni relativi cu ordinea debutului literar al fiecăruia dintre autori. Bineînțeles, această ordonare nu ar trebui privită decât ca o abstractizare utilitaristă. Nu am dori să afirmăm că modulațiile ideatice venite în siajul „postmodernismului” (atât cât poate fi definit acest bazin cultural în termeni restrictivi) au văzut o progresie lineară dinspre

abulismul ontologic semnalat de Umberto Eco, până la convergența armonioasă a cosmologiilor disparate întâlnite în opera lui Neil Gaiman. Ne aflăm în fața unui fenomen de o complexitate mult prea accentuată pentru a ne permite să afirmăm că astfel de iluminări ale unor căi liniare de maturare ar putea constitui mai mult decât niște proverbiale „tipare în covor”. Totuși, fie ele chiar și numai atât, considerăm că secvențialitatea pentru care am optat în prezentarea setului de corpusuri a servit să sublinieze, cel puțin într-o formă ascendentă simplificată, cinci momente cruciale ale redresării mitice întreprinse de omul turnantei mileniului trei. Mai întâi, în cazul *mythos*-ului lui Eco am putut urmări edificarea unui sistem cosmologic adaptativ *post-factum*, în care prioritatea supraordonată a părut a fi cea a investiției omului cu o atitudine și o raportare la existență care să activeze în absența unei busole ontologice pe deplin potrivită noilor sale orizonturi teleologice. Același instrumentar, în registrul cosmologic propus de Eco, ar putea să îi acorde ființei umane cel puțin un simulacru de vehicul care să îi salvgardeze agregarea internă în navigarea vertijului de sincretisme abuzive, iraționale sau incompreensibile etalate de o cultură care se descoperea, pe viu, ca martoră la colapsul vechilor sale edificii mitice reconfortante. În *Numele trandafirului* am putut urmări, printr-un *mise-en-scène* anacronic, primele semnalmente ale acestei crize ontologice. Apoi, *Pendulul lui Foucault* s-a prezentat ca o monografie psihopatologică, axată pe diagnosticarea hipertrofiilor compensatorii răsărite ca reacții la această vidare semantică, ramânând ca *Insula din ziua de ieri* să ofere o radiografie francă a condiției demiurgice pe care omul postmodern este somat să și-o asume.

În ceea ce privește proza lui Irvine Welsh, am putut observa o restricționare sub-culturală a cosmologiei sale subiacente, marcată de o axă ontologică dublă, care a permis o lectură ambivalentă a traseelor sale eroico-decadente, raportată însă unitar la acea „generație chimică” alcătuită din marginalizații, auto-ostracizații și non-participanții clivați de aura pestilențială a culturii dominante pe care o resping. Pe de o parte, după cum volume precum *Trainspotting*, *Glue*, *Porno* sau *Skagboys* au demonstrat, prima cheie de lectură dominantă s-a geometrizat ca un codex eschatologic care celebra căderea vechilor sisteme. Pe de altă parte, cea de-a doua, emergentă cu precădere în *Marabou Stork Nightmares*, *Filth* sau *Crime*, vedea în eforturile lui Welsh o re-arhaizare radicală, care reitiera câteva tipare majore de religiozitate primitivă, proiectate exclusiv într-o infrarealitate a materialismului în care magia ceremonială și plurivalența planurilor ontologice sunt intens psihologizate.

În linii similare, și *mythos*-ul lui David Foster Wallace ne-a apărut ca angrenat înspre o comunitate restrânsă de receptori, amplificându-și mizele „ezoterice” printr-o încifrare stilistică menită să persifleze intelectualismul greoi al unei generații antemergătoare, marate de viciul alienant al inautenticității. Acesta ar fi reprezentat un morb deontologic al antecesorilor săi pe care prozatorul american îl plasa în centrul unei mode culturale a dezumanizării sistemice și împotriva căreia a militat prin dinamizarea mișcării „New Sincerity”. Respectiva reorientare, după cum am putut observa în

volumele *The Broom of the System* și *Infinite Jest*, ar fi presupus atât o reexaminare a arhaicului (printr-o lentilă hermeneutică determinată nu să demanteleze categoriile incompatibile ale unor sisteme mitologice vechi, ci să reactiveze câteva din nodurile sale simbolice încă apte de a destructura *status quo*-ul actual), cât și o morfologie a reînvestirii dimensiunilor celor mai brutale ale existenței cotidiene cu aura unor hierofanii contemporane, apte să le preschimbe valențele corozive în mecanisme soteriologice.

Ficțiunea lui Chuck Palahniuk a putut fi examinată ca un compendium de scenarii eschatologice cu volute de vulgaritate și violență supralicitate în scop transgresiv. Ridicând anumite paralele între operele de proză ale autorului și diversele excrescențe tentaculare ale sistemelor gnostice (precum și pe cele ale altor construcții pseudo-cosmoidale racordate la o formă anacronică de primitivism), am putut urmări cum destabilizarea consumerismului corporatist și semnalarea alienării omului modern de către ambianța mecanicistă iradiată de acesta au constituit principalele fire axiologice ale unei cosmologii determinate să demanteleze atât obiectul criticii sale, cât și propriul instrumentar enantiotomic, articulat în cheie satirică. Parodiarea structurilor evasi-religioase din *Fight Club*, *Survivor* sau *Diary* au fost, progresiv, amalgamate cu un substrat apofatic al celebrării comuniunii afective genuine. Acesta, devoalat cu precădere în volumele *Invisible Monsters*, *Choke* sau *Lullaby*, a putut valida nemediat *ethos*-ul neo-romantic declarat al lui Palahniuk.

În cele din urmă, capitolul care a urmărit examinarea prozei psihotronice a lui Neil Gaiman s-a cristalizat ca o codă mai optimistă legată de capacitatea de emergență a unor mitologii sincretice, novatoare prin instrumentar și printr-o osatură dispusă să asimileze eterogenitatea simbolică a tradițiilor mitice cele mai disparate. Fie că am analizat remanierele literale ale *mythos*-ului iudeo-creștin din *Good Omens*, al mitemelor folclorice din *Stardust* și *Coraline* sau al tradițiilor religioase hibridizate din *American Gods* sau *Anansi Boys*, poetica lui Gaiman s-a orientat în permanență către o echilibrare apocatastatică a registrelor cosmologice ireconciliabile. Ne-refractor la dinamizările contemporane ale condiției umane, *mythos*-ul lui Gaiman s-a geometrizat pe un fundament de pluralitate inter-acomodantă de narațiuni explicative. Această pânză freatică narativă și alegorică s-a angajat să preconizeze mutațiile funcționale ale unor filoane arhaice recombinate și impregnate cu atribuțiile simbolice ale unui sistem mitic novator, capabil de a se ambiționa (în contextul civilizației planetare deja pe cale de a emerge în secolul XXI) înspre universalitate (de o factură lipsită, însă, de militantismul, intruziunea culturală sau imperialismul antecesorilor săi structurali).

Astfel, traseul lucrării prezente a ajuns invariabil să se dispună, în registrul ei total, de-a lungul unei coloane vertebrale de secvențialitate semantică. Segmentarea acesteia ne-a permis reconstruirea unei traiectorii coezive de re-emergență mitică. Precizăm, din nou, că în ceea ce privește continuitatea empirică a acestor tendințe, ne rezervăm să o restrângem strictamente la logica internă de ordonare a lucrării prezente. Aspirațiile demiurgice pe care le-am urmărit - inserate, e adevărat, doar într-un set

de artefacte literare - au putut să demonstreze utilitatea categorială pe care introducerea conceptului de fermitate mitică a catalizat-o în teoretizările noastre. Parcurgându-i pe cei cinci autori, am traversat etapizat un set de corpusuri ale căror infrastructuri mitologice (oscilatorii între cei doi poli ai axelor lor cardinale de fermitate mitică) s-au anunțat și în diversele lor geografii simbolice, ca fiind ferm implantate în *ethos*-ul și climatul ideatic care le-au înlesnit sau declanșat plăsmuirea. În proza lui Umberto Eco, abulia ontologică a fost, în cele din urmă, întâmpinată cu *hilaritas*. Contrastant, aliajul axiologic care a caracterizat poetica lui Irvine Welsh a gravitat în jurul disensiunii infra-materiale violente și tribalizate. În romanele lui David Foster Wallace am putut urmări o rearhaizare cauționată și echilibrată de resacralizări și ermetizări ale elementelor celor mai prozaice preluate din realitatea contemporană. Ceea ce a definit *ethos*-ul prozei transgresive a lui Chuck Palahniuk a fost o conflagrație militantă reiterată cu hiperbole apocaliptice (fundamental pledând, însă, pentru temperanță). La urmă, ficțiunea *fantasy* a lui Neil Gaiman s-a articulat în jurul unor seturi de hierogamii sinergice ale miticului de sorginte arhaică cu cel de tip speculativ. Astfel, privindu-le secvențial, lumile ficționale pe care le-am explorat ne-au relevat, rând pe rând, câte un angrenaj cosmogonic puternic-individualizat. Toate acestea au propus, glisând de-a lungul unor norme demiurgice unice, traiectorii simbolice de regândire a telos-ului uman, a calibrării omului în raport cu datele unei existențe fluctuante în orizontul său experiențial sau a marilor narațiuni explicative care vor continua să îi aducă, în noul veac (și în forme încă nebănuite), sens sau legitimitate ontologică.

Nu putem să afirmăm că am cunoaște - dată fiind natura luxuriantă, imprevizibilă și rizomatică inerentă proceselor de evoluție a constructelor mitice - aceste noi forme. Credem, totuși, că aparatura hermeneutică pe care am căutat să o particularizăm în această lucrare va putea servi ca un punct de plecare funcțional, atât în analiza viitoare a acestor spiralări, cât și în reexaminarea altor opere textuale, din unghiul iluminării unei osaturi interne care le girează motricitatea în calitate de ipotetice sisteme explicative simbolice. Suntem, de asemenea, încredințați că relevanța sistemului de clasificare pe care l-am propus se va extinde dincolo de zonele limitrofe ale literaturii și își va putea găsi validarea aplicată și în unele încercări hermeneutice asupra celor mai diverse tipologii de artefacte scrise (sau chiar forme alogene de artă). Subliniem că nu am putea pretinde exclusivitatea sau universalitatea perspectivei interpretative elaborate de-a lungul cercetării noastre prezente. Manifestarea unui filon de fermitate mitică dat, cu toate axele și morfozele sale subiacente, într-un anumit material cultural, nu s-ar putea ambiționa să îl conducă pe teoreticianul ipotetic înspre asumarea unei primordialități hermeneutice. De asemenea, nici o încercare de descifrare a unui material din perspectiva angrenajului său de fermitate mitică nu ar putea arbora vreodată un antagonism hermeneutic care să presupună invalidarea sau expulzarea altor traiectorii de interpretare suplimentare.

În concordanță cu fundamentarea informă a tuturor sistemelor mitice, exteriorizată într-un proteism de o complexitate inexhaustibilă și care nu posedă, în opinia noastră, un centru de stabilitate infrastructurală care să le condiționeze în mod esențialist motricitatea generativă, ne aventurăm să preconizăm că orice demersuri ulterioare care vor face uz de aparatul conceptului de fermitate mitică se vor organiza, la rândul lor, în cele mai diverse și surprinzătoare modulații. Considerăm că, în ceea ce ne privește, vom putea demara în viitor o serie de alte explorări prin care să accentuăm potența de parcelare și proliferare apodictică de artefacte cosmoïdale a fermității mitice, regăsită și analizată și în interiorul unor materiale textuale non-literare. O astfel de turnură hermeneutică ar putea permite întregului instrumentar al sistemului nostru (cuprinzând toate cele patru axe infrastructurale, raportate la cele trei registre de emergență sau geometrizare ale unui filon de fermitate mitică dat) să își demonstreze pe deplin forța de percutare și utilitatea de sistem de filtrare mitico-simbolic. În această ipostază, acesta ar fi pregătit să capteze armonice tiparele de resemantizare ale materialelor arhaice din sfera sa de interes, dar și instanțierile sale cele mai spectaculoase, nou-generate și surprinse ca arborând un morfism imprevizibil sub auspiciile datelor oferite de bazinele semantice active în prezent.

Bibliografie selectivă

Resurse beletristice primare

1. Opera lui Umberto Eco

ECO, Umberto, *Baudolino*, traducere în limba română de Ștefania Mincu, Editura Pontica, București, 2001.

ECO, Umberto, *Cimitirul din Praga*, traducere în limba română de Ștefania Mincu, Editura Polirom, Iași, 2013.

ECO, Umberto, *Insula din ziua de ieri*, traducere în limba română de Ștefania Mincu și Marin Mincu, Editura Pontica, Constanța, 1995.

ECO, Umberto, *Misterioasa flacără a reginei Loana*, traducere în limba română de Ștefania Mincu, Editura Polirom, Iași și Editura Pontica, Constanța, 2004.

ECO, Umberto, *Numărul zero*, traducere în limba română de Ștefania Mincu, Editura Polirom, Iași, 2015.

ECO, Umberto, *Numele Trandafirului*, traducere în limba română de Florin Chirișescu, Editura Polirom, Iași, 2017.

ECO, Umberto, *Pendulul lui Foucault*, traducere în limba română de Ștefania Mincu, Editura Polirom, Iași, 2013.

2. Opera lui Neil Gaiman

GAIMAN, Neil, *American Gods*, Headline Publishing Group, London, 2013.

GAIMAN, Neil, *Anansi Boys*, HarperCollins, New York, 2016.

GAIMAN, Neil, *Angels and Visitations. A Miscellany*, DreamHaven Books, Minneapolis, 1993.

GAIMAN, Neil, *Cartea cimitirului*, traducere în limba română de Iulia Pomagă, Editura Arthur, București, 2018.

GAIMAN, Neil, *Coraline*, traducere în limba română de Florentina Hojbotă, Editura Arthur, București, 2013.

GAIMAN, Neil (story by), REAVES, Michael și REAVES, Mallory, *Eternity's Wheel*, HarperCollins Children's Books, London, 2016.

GAIMAN, Neil, *Fragile Things. Short Fictions and Wonders*, HarperCollins, New York, 2007.

GAIMAN, Neil și PRATCHETT, Terry, *Good Omens*, Penguin Random House, London, 2019.

GAIMAN, Neil și REAVES, Michael, *Interworld*, HarperCollins Children's Books, London, 2013.

GAIMAN, Neil, *M is for Magic*, Bloomsbury Publishing, London, 2008.

GAIMAN, Neil, *Neverwhere*, HarperCollins, New York, 2016.

GAIMAN, Neil, *Oceanul de la capătul aleii*, traducere în limba română de Iulia Dromereschi, Editura Paladin, București, 2013.

GAIMAN, Neil, *Pulbere de stele*, traducere în limba română de Liviu Radu, Editura Paladin, București, 2016.

GAIMAN, Neil (story by), REAVES, Michael și REAVES, Mallory, *The Silver Dream*, HarperCollins Children's Books, London, 2014.

GAIMAN, Neil, *Smoke and Mirrors. Short Fictions and Illusions*, HarperCollins, New York, 2005.

GAIMAN, Neil, *Trigger Warning. Short Fictions and Disturbances*, HarperCollins, New York, 2015.

3. Opera lui Chuck Palahniuk

PALAHNIUK, Chuck, *Adjustment Day*, Jonathan Cape, London, 2018.

PALAHNIUK, Chuck, *Apocalipsa*, traducere în limba română de Vlad Pojoga, Editura

Polirom, Iași, 2013.

PALAHNIUK, Chuck, *Bait*, Dark Horse Books, Milwaukee, 2016.

PALAHNIUK, Chuck, *Beautiful You*, traducere în limba română de Mihaela Negrilă, Editura Polirom, Iași, 2015.

PALAHNIUK, Chuck, *Blestemați*, traducere în limba română de Vlad Pojoga, Editura Polirom, Iași, 2012.

PALAHNIUK, Chuck, *Fight Club*, traducere în limba română de Dan Croitoru, Editura Polirom, Iași, 2012.

PALAHNIUK, Chuck, *Fight Club 2*, Dark Horse Books, Milwaukee, 2018.

PALAHNIUK, Chuck, *Haunted*, Vintage, London, 2006.

PALAHNIUK, Chuck, *Inventează ceva*, traducere în limba română de Dan Sociu, Editura Polirom, Iași, 2016.

PALAHNIUK, Chuck, *Jurnal*, traducere în limba română de Mihai Chirilov, Editura Polirom, Iași, 2014.

PALAHNIUK, Chuck, *Legacy*, Dark Horse Books, Milwaukee, 2017.

PALAHNIUK, Chuck, *Lullaby*, Anchor Books, New York, 2003.

PALAHNIUK, Chuck, *Monștri invizibili*, traducere în limba română de Mircea Pricăjan, Editura Polirom, Iași, 2019.

PALAHNIUK, Chuck, *Pygmy*, traducere în limba română de Ioana Filat, Editura Polirom, Iași, 2011.

PALAHNIUK, Chuck, *Rant*, traducere în limba română de Bogdan Perdivară, Editura Polirom, Iași, 2009.

PALAHNIUK, Chuck, *Snuff*, traducere în limba română de Mihai Chirilov, Editura Polirom, Iași, 2012.

PALAHNIUK, Chuck, *Sufocare*, traducere în limba română de Mihai Chirilov, Editura Polirom, Iași, 2016.

PALAHNIUK, Chuck, *Supraviețuitor*, traducere în limba română de Dan Croitoru, Editura Polirom, Iași, 2009.

PALAHNIUK, Chuck, *Tell-All*, Vintage, London, 2011.

4. Opera lui David Foster Wallace

WALLACE, David Foster, *Brief Interviews with Hideous Men*, Abacus, London, 2001.

WALLACE, David Foster, *The Broom of the System*, Abacus, London, 1997.

WALLACE, David Foster, *Girl with Curious Hair*, Abacus, London, 1997.

WALLACE, David Foster, *Infinite Jest*, Abacus, London, 2008.

WALLACE, David Foster, *Oblivion. Stories*, Little, Brown and Company, New York, 2005.

WALLACE, David Foster, *The Pale King*, Little, Brown and Company, New York, 2012.

5. Opera lui Irvine Welsh

WELSH, Irvine, *A Decent Ride*, Vintage, London, 2016.

WELSH, Irvine, *The Acid House*, Norton, New York, 1995.

WELSH, Irvine, *Artistul Begbie*, traducere în limba română de Carmen Toader, Editura Polirom, Iași, 2018.

WELSH, Irvine, *The Bedroom Secrets of the Master Chefs*, Vintage, London, 2007.

WELSH, Irvine, *Crime*, Vintage, London, 2009.

WELSH, Irvine, *Dead Men's Trousers*, Vintage, London, 2019.

WELSH, Irvine, *Ecstasy. Three Tales of Chemical Romance*, Norton, New York, 1996.

WELSH, Irvine, *Glue*, Vintage, London, 2002.

WELSH, Irvine, *If You Liked School, You'll Love Work*, W.W. Norton, New York, 2007.

WELSH, Irvine, *Jeg*, traducere în limba română de Carmen Toader, Editura Polirom, Iași, 2014.

WELSH, Irvine, *Marabou Stork Nightmares*, Vintage, London, 2004.

WELSH, Irvine, *Porno*, Vintage, London, 2013.

WELSH, Irvine, *Reheated Cabbage*, Vintage, London, 2010.

WELSH, Irvine, *Skagboys*, Vintage, London, 2013.

WELSH, Irvine, *Trainspotting*, Vintage, London, 2013.

WELSH, Irvine, *Viața sexuală a gemenelor siameze*, traducere în limba română de Carmen Toader, Editura Polirom, Iași, 2015.